

לקידום הטיפוח בעדרי-הבקר לחלב *

בסימני הגוף החיצוניים לכל פרטיהם ממילא היה הכרח לדקדק במבחן ולבדוק את הבהמה הנבחרת מכף רגלה ועד קודקדה; כך, למשל, בסקרנו את אחד הגליונות למבחן מסוף המאה הקודמת ניווכח שבשיפוט הראש בלבד צריך היה לבדוק 9 חלקי-ראש שונים ולהעניק ציון לכל חלק לחוד בהתאם למראה-ראש אידיאלי שתואר ונקבע אז ע"י "כוהני" אותו גזע. לשם הדגמת שיטת שיפוט מדוקדקת זו אביא להלן את הנוסח המלא של מבחן הראש, כפי הרשום בגליון המבחן מהימים ההם:

1. ההופעה הכללית של הראש — 2 נקודות	1. הקרניים
2. הקרניים	2. העיניים
3. העיניים	3. האוזניים
4. האוזניים	4. המצח
5. המצח	5. הגרון
6. הגרון	6. העורף
7. העורף	7. הפה
8. הפה	8. האף
9. האף	

ובס"ה להערכת הראש — 10 נקודות
בעשרות השנים האחרונות נוטים לערוך את שיפוט מבנה-הגוף של בקר החלב לפי 4—5 סעיפי-יסוד, המאפשרים חריצת משפט לא רק על המראה החיצוני של הבהמה, אלא גם על כושר הייצור שלה. שיטות מבחן מסוג זה הודגמו בספרו של אקלס, בספרו של עצמון וכן במאמרו של מנחם צנטנר בחוברת 37 של "משק הבקר והחלב" (עמוד 11). אולם יש מערערים על שיטת שיפוט זו, משני טעמים בעיקר: (1) דרושה מומחיות יוצאת מגדר הרגיל של השופט כדי שיוכל לדון בכושר הייצור של הבהמה הנבחרת

במאמרי הקודם הצעתי לבסס את מבחן בהמות הרבייה — פרים ופרות — על יסוד צירוף תוצאות שני מבחנים נפרדים — האחד על האקס-טאריאר והשני על תכונות פיסיוולוגיות — תוך קביעת משקל יחסי מגמותי לגבי שני המבחנים בשעת עריכת סיכום המבחן. על המשקל היחסי הרצוי כיום תחליט ועדת טיפוח מוסמכת. לדעתי אני יש לקבוע למשך תקופה מסויימת (נניח — לעשר השנים הבאות) יחס של 60:40 בין האקס-טאריאר לבין התכונות הפיסיוולוגיות. לפי דירוג זה יסוכם המבחן של בהמת הרבייה כדלהלן: אם זכתה הבהמה במבחן האקסטאריאר ב-70 נקודות ובמבחן התכונות השימושיות ב-80 נקודות, ייזקפו לזכותה בס"ה 76 נקודות (28 על חשבון האקסטאריאר ו-48 על חשבון התכונות השימושיות). יהיה הכרח גם לקבוע מכסות מינימום של נקודות בשני המבחנים הנפרדים, שעל הבהמה לזכות בהן, כדי שתהיה ראויה לתואר "בהמת רבייה" ותירשם בספר העדר הארצי.

אני מניח שיהיה תכליתי יותר למנות (או לבחור) צוותי שופטים-מומחים מיוחדים לכל סוג של מבחן, כי יתכן ששופט בעל ידיעות יסודיות בהערכת התכונות הפיסיוולוגיות לא יצלח לשייך פוט האקסטאריאר משום שלא נתברך בטביעת עין חדה, וכן גם להיפך.

המבחן לאקסטאריאר

שיטות הערכת האקסטאריאר נשתנו במרוצת השנים, תוך התאמתן להלכי-הרוח וההשקפות של מטפחי הגזעים, שאף הם השתנו מדי פעם. כשהמטפחים החשיבו את "ייחודו" של הגזע

* ראה חוברת "משק הבקר והחלב", מס' 37.

ג. תקופת המבחן.

- מספר בנות ומספר המשקים, בהם הוחזקו בנות הפר הנבחן.
- ממוצע של כל הבנות ב-3 חליבות. ממוצע של כל הבנות ב-2 חליבות.
- שיקול: ממוצע יומי + חישוב ההפרש המשוכלל ב-305 ימים.

7. פרטים

- פרס בופנשטיין יינתן לאחר מבחן שיערך על בסיס השיקול; פרס הפר באגודה — לפי שיקול הוועדה. על יסוד רמת התנובה ומספר הבנות.

מאכסיונים נקודות	פרות
8	ראש (צורה, חרטום, עיניים)
10	צוואר, מפרקת, שכם, חזה
8	צלעות, גב, כסל
9	מתניים
10	עכו
6	ירכיים
3	זנב
8	רגליים
20	עטין, פטמות, ורידי-חלב
18	המראה הכללי (כולל עור, שיער), יציבה, הילוך
100	סה

הייתי מציע שגם אצלנו תונהג לגבי בהמות רבייה מדידת הגוף, כפי שהיא נהוגה בספר העדר הפריזי, וכן שייקבעו מידות-מנימום בגיי ליה השונים של הבהמה.

מבחן התכונות הפיסיולוגיות

על התכונות הפיסיולוגיות הטעונות מבחן בהתאם למטרת הטיפול דובר כבר בפרוטרוט במאמרי הקודם (חוברת 37), והפעם אנסה לשר-טט ולקבוע את המסגרת לגליונות המבחן לגבי תכונות אלה. חשוב הדבר שהנתונים והעובדות שישמשו יסוד למבחן זה יהיו אבסולוטיים (ללא "תיקונים" באמצעות נוסחאות תיקון שונות) ומשוחררים ככל האפשר מתנאי סביבה, העשויים להשפיע במידה רבה על עיצובם.

1. מבחן כושר ההנבה. ידוע לכולנו הוויכוח בשאלת אורך הלאקטאציה המתאים ביותר לתכ-לית מבחן כושר ההנבה. לי נראה שתנובת 180—200 הימים הראשונים של תקופת החליבה היא המתאימה ביותר לצורך זה (מכל הבחינות); תנובה זו, על אף היותה חלקית לגבי תנובה נורמאלית מלאה בת 305 ימים, די בה כדי להעיד על: (1) מלוא כושר ההנבה; (2) על ההתמדה בתנובה; ונוסף לזה היא אינה מושפעת לטובה או לרעה מהריון או מאי-הריון. כושר ההנבה ייבחן איפוא לפי הנתונים דלהלן: (1) תנובת חלב בן 4% (F.C.M.) ב-180—200 ימים הראשונים; (2) % השומן

על יסוד הסתכלות בצורת הסימנים החיצוניים; (2) השוני בהתרשמות ובהערכת קומפלאנס התכונות האלה ע"י שופטים שונים בעקב העדר אמצעי-מדידה אוביאקטיביים לגבי סימנים חיצו-ניים. בנוסף לזה, הרי אין להתעלם מעצם העוב-דה שרק לגבי סימנים חיצוניים מעטים מאוד נמצא מתאם (קורלצציה) ביניהם ולבין התכו-נה הפיסיולוגית. זוהי בעצם הסיבה שמעוררת אותי להציע את שני המבחנים הנפרדים כדי להשתיתם על עובדות ונתונים בטוחים יותר, ככל האפשר.

לא יהיה זה קשה, לדעתי, לאמן שופטים לאקסטרייאר, ששיפוטם יהיה אחד במידה רבה, לאחר שייקבע "אידיאל" הפרה, ויודגם בצורה חיה ובתצלומים לכל פרטיו לצורך האי-מונים של העוסקים בדבר. פרסום חוברת הדרכה בשיפוט האקסטרייאר, כפי שמקובל הדבר בארצות המתקדמות, יקדם ללא ספק את עבודת השיפוט גם אצלנו. אני מצדי הייתי מציע להת-אים לצרכינו את גליון המבחן של האקסטאר-ריאר, המקובל בספר העדר הפריזי שבהולנד. מביקורי בהולנד בתערוכות השונות התרשמתי שאמנם מצליחים שופטי האקסטרייאר בהולנד לצור את דמותה של פרתי-החלב הנאה, ובאותו הזמן גם לטפח ולקיים בה את כושר הייצור הגבוה. הנני ממליץ איפוא על גליון מבחן לאקס-טרייאר כדלהלן (לאחר הכנסת "תיקונים" קלים בגליון המבחן המקורי הפריזי):

גליון המבחן של ספר העדר לבקר ישראלי-פריזי

מאכסיונים נקודות	פרים
10	ראש (צורה, עיניים, חרטום)
12	צוואר, חזה, מפרקת, שכם
10	צלעות, גב
10	מתניים
10	עכו
7	ירכיים
3	זנב
12	רגליים, יציבה, הילוך
5	וריד-חלב, עור, שיער
21	המראה הכללי
100	סה

$$91.25\% = \frac{100 \times 365 \times (5-1)}{1600}$$

בגליון המבחן רצוי להקציב לסעיף הפוריות 12 נקודות בס"ה, וחלוקתן לסעיפי-המשנה תהיה — 5 נקודות ליעילות ההתעברות (לפי מספר ההרבעות או ההזרעות להפראה) ו-7 נקודות ליעילות הפוריות (מחושבת על יסוד רווחי-הזמן שבין ההמלטות).

אם נתקלים בפרה שהיא מבחינה אורגאנית מופרעת בפוריותה, והיא זקוקה לטיפול שונים בטרם תתעבר, הרי מוטב לפסול אותה כבהמת-רבייה על אף הצטיינותה בתכונות אחרות.

בריאות וכושר תנגודת למחלות. כידוע, מצויה ליד כל עדר בארץ כרססת הרופא הווטרנארי המטפל בבהמות החולות. אם הבוקרים יתמסרו לניהול רשימות נוספות על מצב בריאותן של בהמותיהם, הרי יעמוד לרשות הבוחנים חומר מספיק לצורך חריצת משפט על תכונות חשובות אלה. בשנים האחרונות פחתה אמנם החרדה לתכונות אלה של הבקר משום שהקוניונקטורה הטובה בשוק הבשר איפשרה חיסול בהמות ללא חשש של הפסד בהשקעות האיננונטאר החי; אולם בשנה האחרונה הסתמנה כבר מגמה ברורה של ירידה במחירי הבשר, והחשש להפסדים ממכירת פרות לבשר בעקב בריאות לקויה היא בעיה אקטואלית בהחלט. יש אם כן להחזיר את עטרת הבריאות ליושנה ולבדוק תכונה זו באופן יסודי בשעת עריכת המבחן לבהמות רבייה. לדעתי יש להקציב לסעיף זה בגליון המבחן לא פחות מ-10 נקודות ולחלקן לשני סעיפי-משנה כדלהלן: 6 נקודות לתנגודת למחלות תורשתיות (כגון שחפת, מאסטיטיס) ו-4 נקודות לבריאות כללית (מערכת איברי העיכול, מצב גופני, הסתגלות לתנאי האקלים וכדומה).

כושר הנבט בשר. בשנים האחרונות נוכחו הבוקרים בארץ וכן הבוקרים בחוץ לארץ שהגזע הפריזי, שכרגיל נחשב לגזע חלב מובהק, יכול לשמש גם כגזע מתאים להספקת בשר, והודות לאימפולס הגדילה הנמרץ הטבוע בו, הוא עשוי אפילו לעמוד בהתחרות בגזעי-בשר מובהקים. מן הראוי שיהיה ברור מראש שאין להמליץ על

הממוצע שהושג למעשה במשך תקופה חלקית זו; (3) כושר ההתמדה בהנבה, שייקבע על יסוד היחס שבין תנובת 100 הימים השניים לבין תנובת 100 הימים הראשונים ($P_{2:1}$). בהנחי שבגליון המבחן של התכונות הפיסיולוגיות יוקצו לסעיף „כושר ההנבה” 66 נקודות בס"ה, הרי החלוקה לפי סעיפי-המשנה תתואר כלהלן: לתנובת החלב בן 4% — 50 נקודות, ל-8% השומן — 8 נקודות. לכושר ההתמדה — 8 נקודות. מובן מאליו שיהיה צורך לקבוע את דירוג הנורמות להענקת הציונים (הנקודות). בהתאם לרמת ההנבה הקיימת כיום בתנאי הארץ. איני בא להציע הפעם את פרטי הדירוג הזה, ואין כל ספק שהוועדה המוסמכת תמצא את הנוסחה המתאימה לכך.

תכונות הרוחלבות. שבתנאי החליבה המיכא-נית נודעת לה חשיבות מיוחדת, תיבחן אף היא, והנני להציע מאכסימום של 5 נקודות לציון תכונה זו בגליון המבחן.

פוריות. לגבי מבכירות אפשר לקבוע מהות תכונה זו על יסוד מספר ההזרעות או ההרבעות שנדרשו להתעברותן הראשונה, ולגבי פרות שהמליטו פעמים אחדות אפשר להסתייע, בנוסף לגיל, ברווחי-הזמן שבין ההמלטות, אם, כמובן, לא קרו מקרי-דחיה של הרבעות או הזרעות מתוך כוונות מיוחדות מטעם בעל הפרה. בספרות המקצועית מוצעת גם נוסחה להערכת הפוריות של פרות שהמליטו פעמים אחדות. מקובל, כרצוי ביותר, רווחי-זמן בין המלטות של 365 ימים והציון הניתן לפרה, שאמנם מצטיינת בהמלטות ברווחי זמן כאלה, הוא — 100%. הנוסחה לחישוב תכונה זו היא כדלהלן:

$$\text{יעילות הפוריות} = \frac{100 \times 365 \times (1 - \text{מ"ה})}{\text{ס"י}}$$

מ"ה = מספר כל ההמלטות; ס"י — סך הכל הימים מהמלטה ראשונה ועד המלטה אחרונה. לפי נוסחה זו ניתן לחשב ולבטא את יעילות הפוריות של פרות באחוזים. אם נניח שהפרה הנבחנת המליטה בס"ה 5 פעמים (מ"ה=5) ומספר הימים מהמלטה ראשונה עד האחרונה הוא 1600 (ס"י — 1600) נקבל את התוצאה הבאה לגבי יעילות הפוריות שלה:

ולומר שמן ההכרח הוא לקיים על ידי המומחים לדבר שני מבחנים יסודיים: האחד והראשון — עם הכנסת הפר הצעיר לעבודה, השני — מבחן סופי, או מבחן הצאצאים, לאחר ש-20 בנותיו הראשונות תסיימנה את תקופת החליבה בת 200 הימים וייערך בהן המבחן האינדיווידואלי לכל פרטיה, כפי שתואר לעיל.

המבחן הראשון יהיה בעל 3 סעיפים אלה:

1. המוצא
2. מבנה הגוף (האקסטריאר)
3. פוריות

על דרכי מבחן המוצא אין כיום חילוקי-דעות בעלי משמעות. בהערכת הטיב הטיפוחי (המור רשה) של הבהמה הנידונה מחשיבים בעיקר את ההורים וצאצאיהם, שהם בבחינת אחים ואחיות של הבהמה הנבחנת, וכן גם, במידה פחותה יותר, את הסב והסבתא וצאצאיהם הישירים. על יסוד הנתונים שבספר-העדר לבהמות הרבייה, אפשר איפוא לבחון על נקלה את מהות המוצא ולהכריע בשאלת התאמתו של עגל זה או אחר לתפקיד הפר.

על מבנה הגוף של הפר אפשר לחרוץ משפט נכון רק לאחר שהעגל מגיע לגיל של 10—12 חודש, אם כי ישנם מומחים בעלי טביעת עין חדה מאוד, מאומנים כראוי, שמצליחים להעריך נכונה את האקסטריאר של העגל-פר בעודו בגיל רק למדי. על שיטת הערכת האקסטריאר של הפר נאמר כבר לעיל, והיא, כמובן, מותאמת לשיטת השיפוט הנהוגה בפריזלנד ההולנדית.

הפוריות, כלומר — כושר ההפרא של הפר, ניתנת להערכה ולבחינה כבר בחודשי פעולתו הראשונים, וכאמת-מידה המקובלת ביותר משמש, כידוע, שיעור הבלתי-חוזרות לאחר עבור 60—90 יום מההורעה או ההרבעה. קיימות גם הצעות לקבוע את שיעור הפוריות על יסוד הבדיקות השונות של הזירמה, אולם למעשה הכירו כל העוסקים בבעיה זו שאחוז הבלתי חוזרות הוא לעת עתה קנה-מידה המהימן ביותר.

גליון המבחן של הפר הצעיר, יהיה איפוא בעל תוכן דלהלן:

טיפות תכונה זו והשבחתה תוך ויתור על כושר הנבת החלב ולהפוך את הגזע הפריזי לדור תכליתי, בדומה לשורטהורן-החלב או לגזעים דר-תכליתיים אחרים. נסתפק איפוא בהקצבת 7 נקודות בס"ה לתכונה זו של כושר העלאת בשר, שניתנת לבחינה על נקלה על יסוד נתוני השקילה בשלבי הגדילה השונים, עד לגיל של שנה וחצי-שנתיים.

על יסוד כל האמור לעיל, יהיה תוכנו של גליון המבחן של פרות לתכונות פיסיולוגיות כדלהלן:

מאכסיוס
נקודות

1.	כושר הנבחה (66 נקודות)	
א.	תנובת חלב בן 4% שומן	50
ב.	% השומן הממוצע	8
ג.	כושר ההתמדה	8
2.	טיב ההיחלבות	5
3.	פוריות (12 נקודות)	
א.	יעילות ההתעברות	5
ב.	יעילות הפוריות	7
4.	בריאות ותנגודת למחלות	
א.	תנגודת למחלות תורשתיות	6
ב.	בריאות כללית	4
5.	כושר הנבת בשר	7
	ס"ה	100

ועכשיו לשאלת מבחנו של הפר. לא כאן המקום לנתח, להסביר ולבקר את כל השיטות שהיו נהוגות פעם ונהוגות כיום ברחבי העולם בשיפוט או מבחן הפר. הדברים ידועים לרובם של בוקרינו, וכן ידוע שכל ארץ וארץ נהגת לפי שיטתה היא; עד עתה טרם הוסכם על שיטה אחת ויחידה שתתקבל על דעת מטפחי בקר החלב בעולם, ואין תימה: שונים התנאים, שונות המגמות ואין גם אמת-מידה, או אמצעי-בדיקה אובייקטיבי שכוחו יהיה יפה בכל אתר ואתר.

בבואי להציע להלן שיטת שיפוט ומבחן פרים לציבור הבוקרים-המטפחים בארץ עלי להקדים

שונים עד מאוד ; סבורני שגם ה"שיקלול" המדוקדק דק ביותר לא יושיענו הרבה, ועל כל פנים לא יעניק לנו תוצאות מבחן מהימנות כפי שאפשר להשיג בשיטת המבחן הדנית.

מכל האמור לעיל מסתבר שתוצאות מבחן הצאצאים של הפר ישקפו בבהירות את איכותו ומהותו מבחינה תורשתית, שנקבעו בתנאים משתחררים ככל האפשר מהשפעתם המכרעת של תנאי סביבה שונים.

הנני בא להציע שנסכם את תוצאות המבחן בשתי צורות: האחת — מצומצמת ומרוכזת ביותר, שתכיל את הציון הסופי הממוצע (בנקר דות) של כל הבנות שנבחנו בהתאם לכללים שפורטו לעיל. טופס זה של גליון המבחן יהיה ערוך כלהלן:

גליון מבחן הצאצאים של הפר, "אביב"

(טופס 1)

(פרטים על מוצא הפר גילו ותוצאות המבחן הראשון)

תוצאות המבחן		
מאכסיונות נקודות	מספר הנקודות למעשה	פרטים :
100	73	20 הבנות שנבחנו בעונה... זכו בממוצע

סיכום וחישוב הממוצע נעשה במקרה זה לפי התוצאות שבגליונות הסיכום האינדיווידואליים, לאחר צירוף תוצאות שני המבחנים הנפרדים בהתאם למשקל היחסי שייקבע בין אקסטארייאר לבין תכונות פיסיולוגיות (ראה הצעתי לעיל).

טופס שני של גליון מבחן הצאצאים יכיל את כל הציונים לגבי כל התכונות בצורתם האבסור לוטית, כשהם מחושבים כממוצע לכל הבנות שנכללו במבחן.

צורתו של טופס 2 שני תהיה בערך כלהלן:

מאכסיונות נקודות	
50	1. המוצא
25	2. אקסטארייאר
25	3. פוריות
100	בס"ה

נאמר לעיל שהמבחן לגבי האקסטארייאר נערך באופן נפרד, ולפי גליון המבחן שהוצע לעיל עשוי הפר "האידיאלי" לזכות ב־100 נקר דות. בבואנו לצרף תוצאות שיפוט אלה לגליון המבחן של הפר הצעיר (כמתואר לעיל) אנו זוקפים לזכות סעיף האקסטארייאר רק 25% מהסך הכולל של נקודות שזכה בהן הפר במבחן האקסטארייאר הנפרד.

המבחן השני של הפר או "מבחן הצאצאים"

נראה לי שאין צורך להעמיק חקר בשיטת מבחן הצאצאים, אם תתקבלנה על דעת בוקרינוֹר מטפחינו שיטות המבחן האינדיווידואליות לגבי הצאצאים, כפי שהוסברו לעיל. עצם ביצוע המבחן יהיה גם קל ופשוט יותר, אם נצליח לארגן גם בארץ את מבחן 20 הבנות הראשונות לפי השיטה הדנית. אין כל צורך בהקמת "תחנות מבחן" מיוחדות, כפי שנאלצים לעשות זאת בדניִמרק, משום שאצלנו אפשר למצוא בכל איזור ואיזור מספר משקים קיבוציים שיתאימו מכל הבחינות לתפקידי המבחן הנ"ל. ייתכן אמנם שגם כאן יהיה כרוך הדבר בהוצאה מיוחדת לפיקוח, סידורים ארגוניים מסויימים וכדומה, אולם אין להניח שתהיה זו הוצאה גדולה שהאגודות להזר רעה והמ.ב. לא יוכלו לעמוד בה. אם יהיה צורך בהעלאה כלשהי של מחיר ההזרעה לשם המבחן לפי השיטה הדנית לא יהיה בכך משום גרימת הפסד לציבור הבוקרים, ואת ההוצאה לתכלית זו אין לראות כבזבז כספים לריק. דווקא בארץ חשוב עד מאוד שהמבחן יבוצע בתנאי סביבה אחידים ככל האפשר לגבי הזנה, טיפול, חליבה וכו', כי מסופקני אם ניתן להגיע להערכה נכונה של צאצאי פר מסויים, כשהן מפוררות בתקופת חליבתן הראשונה במשקים רבים בתנאי אחזקה

גליון מבחן הצאצאים של הפר „אביב“

(טופס 2)

(פרטים על מוצא הפר וכו' — כנ"ל)

תוצאות המבחן

מאכסימום נקודות	הזיכוי בנקודות למעשה	פרטי המבחן של בנות הפר „אביב“
100	73	1. האקסטרייאר — ל-20 בנות — ציון ממוצע
		2. כושר ההנבה
50	40	א. לתנובת החלב בן 4%
8	4	ב. ל-% השומן
8	4	ג. להתמדה בחליבה
5	3	3. היחלבות
		4. פוריות
5	4	א. יעילות ההתעברות
7	7	ב. יעילות הפוריות
		5. בריאות ותנגודת למחלות
6	3	א. תנגודת למחלות תורשתיות
4	2	ב. בריאות כללית
7	4.2	6. כושר הנבת בשר
200	146.2	ס"ה

ליד כל גליון מבחן את אותם הליקויים שפוסלים לחלוטין (או בשיעור מסויים) את הבהמה הנבחת.

בסיכום עלי להעיר שכל הדברים שנאמרו על ידי בשאלה זו צריכים לשמש יסוד לליבון יסודי. הרביתי בהבאת פרטים (הצעות מפורטות לגליונות מבחן וכו') משום שהגיעה לדעתי השעה לצייד את העוסקים במלאכת (ואולי באמנות?) הטיפוח ב„שולחן ערוך“ מפורט, בהלכות כתובות וחתומות על ידי מומחים לדבר. אין להסתפק עוד בהלך-הרוח שתפקיד העוסקים בגידול הבקר בארץ הוא — סיפוק חלב ומעט בשר, ותו לא. כולנו חיים בהכרה שהגיע הזמן לעצב את גזע הבקר שלנו, ואיני יכול לתאר לעצמי שאמנם יושג הדבר ללא פיקוח, ביקורת והדרכה לפי כללים מוסכמים, בהתאם למטרה שתוגדר ותנוסח בכל הבהירות.

י. עצמון

מטופס מספר 2 יכול כל המעיין בו ללמוד על מהות כל התכונות של צאצאי הפר הנבחן בערכם האבסולוטי, וכל בוקר-מטפח יוכל להחליט איזהו הפר שהוא יעדיף על פני שאר הפרים הבדוקים שיאושרו באופן סופי ע"י הבוחנים. אם, דרך משל, בוקר מסויים יהיה מעוניין להשיג ביח בעדרו באופן מיוחד אקסטרייאר, או % שומן בחלב וכדומה, הרי לפי גליונות המבחן המפורטים כנ"ל יוכל לגלות על נקלה את אלה הפרים ה„מתקנים“ בשיעור גבוה ביותר את התכונות שהוא רוצה בהן.

מובן מאליו שיש עוד להשלים את כל ההצעות שהעליתי ע"י הגדרה מדוייקת ככל האפשר של מטרת הטיפוח לגבי הגזע הישראלי-פריזי, ולו לפחות לתקופה מוגבלת (נניח — לעשר השנים הבאות); כן יהיה צורך לקבוע מכסות מינימום לגבי כל תכונה נבחנת ודירוג מתאים בהענקת ציונים (נקודות) להישגים שמעל למכסות המינימום; וכן יהיה הכרח לציין במפורט